

SZUROMI, Szabolcs Anzelm, *Anselm of Lucca as a Canonist* (Adnotationes in Ius Canonicum 34), Frankfurt am Main, Peter Lang, 2006, pp. 190.

Az elmúlt néhány évben felélénkült a középkori kánonjoggyűjteményekkel kapcsolatos kutatás, különösen azoknak a műveknek a tekintetében, amelyek fontos szerepet játszottak a *Decretum Gratiani* (1140) összeállításánál. Ezek között, mint az egyik legkiemelkedőbb forrást, találjuk a *Collectio canonum Anselmi Lucensis*-t, amelyet Alphons M. Stickler bíboros a legjobb gregoriánus munkának nevezett egyik művében. Ez a szisztematikus kánonjogi gyűjtemény Luccai Szent Anzelm (1036-1086) által került összeállításra és tizenhárom könyvre oszlik, melyek pápai leveleket, zsinati kánonokat, egyházatyáktól származó szövegeket, továbbá római jogi részleteket tartalmaznak. A tudományos kutatás, elsősorban Paul Fournier 1901-ben napvilágot látott alapvető munkája alapján megkülönbözteti Anzelm gyűjteményének 'A', 'B', 'C' recenzióját és 'Bb' változatát (vö. BAV Barb. lat. 535). Prof. Peter Landau 1987-ben továbbfejlesztette ezt az osztályozást.

Prof. Szuromi Szabolcs Anzelm O.Praem, aki jelenleg a *Pázmány Péter Katolikus Egyetem Kánonjogi Posztgraduális Intézetének* tanszékvezető tanára, 1999-ben kezdte meg Anzelm gyűjteménye 12. századi kéziratainak összehasonlító szövegkritikai elemzését, összegezve eredményeit az említett gregoriánus munka kapcsán. 2001-ben Szuromi meghatározta a BAV Vat. lat. 1361-es kéziratot, és bizonyította, hogy az az anzelmi kollekciónak 'A' változatánál régebbi szövegformáját őrzi (vö. II. fejezet: Some observations concerning whether or not *BAV Vat. lat. 1361* is a text from Anselm's Collection). Szuromi további paleográfiai és kodikológiai kutatásai alátámasztották, hogy az említett kánongyűjtemény szövegfejlődése mögött meghúzódó motívum nem más, mint a katedrális iskolai oktatás (vö. I. fejezet: 'Work in progress' – The transformation of the cathedral teaching to the university instruction of the canon law at the end of the 11th century).

A jelen kötet érvei megerősítik, hogy Prof. Manlio Bellomo véleménye a gyűjtemények lépésről – lépésre történő szövegébővítésével kapcsolatosan, nemcsak a római jogi és a *Decretum Gratiani* idejének kánonjogi műveire vonatkozóan igazak, hanem a *Decretum Gratiani* előtti kánoni gyűjteményekre is alkalmazhatók. A legutolsó angol nyelvű elemzés Lucca Szent Anzelmről és művéről 1998-ban jelent meg Kathleen G. Cushing tollából (Oxford). Szuromi professzor 2000-ben magyarul adta közre első könyvét Anzelm gyűjteményéről (Budapest), amely az 'Anselmi Collectio Canonum' püspökökre vonatkozó egyházfegyelmi anyagát tárgyalta (vö. *A püspökökre vonatkozó egyházfegyelmi szabályok az Anselmi Collectio Canonumban* [Bibliotheca Instituti Postgradualis Iuris Canonici Universitatis Catholicae de Petro Pázmány nominatae IV/1]). A mostani új kötet kiegészíti az eddigi kutatást a legújabb jog- és kánonjogtörténeti adatokkal, valamint az utóbbi években a Szerző által végzett alapos paleográfiai és kodikológiai vizsgálatok eredményeivel, melyek megkönnyítik a különböző szövegváltozatok keletkezésének megértését. A Szerző különös hangsúlyt helyez Luccai Anzelm ekkleziológia koncepciójának összevetésére az általa felhasznált források eredeti kontextusával. Ebben a kötetben lehetőségünk van szembeülni avval a teljes patrisztikus anyaggal, amely Anzelm 'A' recenziójában megtalálható, sőt további összehasonlításra is van módunk a *Decretum Gratiani* által felhasznált patrisztikus kánonok tekintetében (Appendix IV). Ez a megállapításunk egyúttal a római jogi források felhasználására is igaz (vö. XI. fejezet: Roman law texts in the 'A', 'B', 'C' recensions of the '*Collectio Canonum Anselmi Lucensis*' and in *BAV Vat. lat. 1361*).

Ez a mű, amely új módszer és felfogás meggyökeresítésére törekszik az eredeti kánonjogi források elemzésének területén, nem pusztán egy gregoriánus kánonjogi gyűjtemény leírását tartalmazza, hanem egyúttal a *Decretum Gratiani* kifejlődésének vizsgálatát is gazdagítja.